

Uluslararası Güzel Sanatlar Eğitimi Araştırmaları Dergisi *International Journal of Research in Fine Arts Education*

<http://ugsead.penpublishing.net>

Okul Öncesi Dönemde Kültürel Mirasın Sanatla Aktarımı Üzerine Bir Durum Çalışması

A Case Study on the Transfer of Cultural Heritage through Art in the Preschool Period

Saliha YURTERİ ÖZTÜRK¹ – Yeşim ÖZTAŞ² – Esra GÖKMEN³

Geliş Tarihi: 15 Nisan 2025
Kabul Tarihi: 24 Mayıs 2025
Çevrimiçi Yayın Tarihi: 02 Mayıs 2025

Anahtar kelimeler:

Okul Öncesi, Sanat Etkinlikleri,
Kültürel Miras

ÖZET

Kültürel miras, insanlığın ortak hafızasını ve toplumların kimliğini oluşturan en değerli birikimdir. Çocukların kendi toplumlarının kültürel değerleriyle erken yaşta tanışmaları, hem millî ve manevî duygularını güçlendirir, hem de kimlik gelişimlerinin sağlam temeller üzerine inşa edilmesini sağlar. Bu nedenle, söz konusu mirasın küçük yaşlardan itibaren çocuklara aktarılması büyük önem taşımaktadır. Bu aktarımın etkili ve kalıcı biçimde gerçekleşebilmesi ise, okul öncesi dönemde sanat eğitiminin bir araç olarak kullanılmasıyla mümkün olmaktadır. Bu çalışmada, okul öncesi dönemde sanat etkinliklerinin çocukların gelişim alanlarına katkısı ve kültürel mirasın bu etkinlikler yoluyla nasıl aktarılabilirdiği ele alınmaktadır. Ayrıca erken çocukluk eğitiminde sanatın kültürel değerlerin tanıtılması, içselleştirilmesi ve kuşaklar arası aktarımı üzerindeki rolünü ortaya koymaktır. Literatür taraması ve doküman incelemesine dayalı derleme türünde hazırlanan çalışmada, alan yazındaki kuramsal bilgiler, çalışma bulguları ve eğitim uygulamaları incelenmiştir. Elde edilen bulgular, sanat etkinliklerinin çocukların bilişsel, dil, fiziksel, sağlık ve sosyal-duygusal gelişimini desteklediği gibi, kültürel kimlik kazanarak toplumsal aidiyet duygusu geliştirmelerine de katkı sağladığını göstermektedir. Geleneksel motifler, halk ezgileri, masallar, el sanatları gibi kültürel öğelerle yapılandırılmış sanat etkinlikleri, kültürel mirasın çocuklara anlamlı ve kalıcı biçimde ulaştırılmasında etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır.

© UGSEAD All rights reserved

Received: 15 April 2025
Accepted: 24 May 2025
Online Release: 02 May 2025

Keywords:

Preschool, Art Activities,
Cultural Heritage

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Cultural heritage encompasses all the tangible and intangible values transmitted by a society from its past to the present day. Children's early acquaintance with the cultural values of their own society ensures both their national and spiritual development and the development of their identity on solid foundations. Preschool years represent a vital stage during which the basis for a child's emotional, social, physical, linguistic, and overall well-being is established, while cultural identity also begins to take shape. Throughout this phase, art serves not merely an aesthetic role, but also acts as an educational and cultural medium. Art activities structured with elements such as painting, traditional motifs, three-dimensional works, folk music, fairy tales and handicrafts in particular increase children's artistic and cultural beginnings. However, while the developmental contributions of preschool art education are discussed in a summary form in the literature; There are limited productions on the role of these activities as a means of cultural diversity. However, the sustainability of cultural events between generations can only be possible with a systematic education process that starts at an early age. As a result, it has become essential to explore specific aspects of how art activities support the transmission of cultural heritage within early childhood education

¹ Sorumlu Yazar, Öğretmen, Fuat Altan Anaokulu, Konya

² Öğretmen, Fuat Altan Anaokulu, Konya

³ Öğretmen, Fuat Altan Anaokulu, Konya

The Purpose of The Study

This research explores how art activities contribute to the transmission of cultural heritage during the preschool years, focusing on literature-based evaluations of how children develop cultural identity, become aware of societal values, and build social connections through artistic experiences. The study aims to provide an original perspective that will contribute to both child development and the field of cultural transmission and aims to fill the theoretical gap in this field.

Method

The research was carried out through a qualitative approach utilizing document analysis. The connection between preschool art activities and children's developmental traits, as well as the role of these activities in transmitting cultural heritage, was explored by reviewing theoretical literature, current preschool curricula, and practical examples. A descriptive approach was adopted and the function of art activities in the cultural transmission process was analyzed through the information obtained.

Findings

Within the framework of the 2024 Preschool Education Program, art activities have been restructured to support not only individual development but also the transfer of cultural heritage. In this context, the “I Know Myself” activity allows children to discover their individual characteristics; while it enables the recognition of cultural identity when enriched with regional identity elements. Self-development is supported in a cultural dimension as children recognize the clothing, music, food and symbols of the region they live in (MEB, 2024, p. 162). The “I Collect My Things” activity not only develops children's psychomotor skills; it allows them to interact with cultural objects by classifying traditional objects. The inclusion of fairy tale heroes (Nasreddin Hodja, Keloğlan) in the “I Talk to Puppets” activity enables children to transfer oral heritage through cultural narratives and supports their language development. In addition, the “Catch the Rhythm” activity allows children to develop rhythm, balance and movement skills by accompanying local melodies, while also allowing them to establish a connection with traditional music through examples such as the Black Sea horon or the Aegean zeybek. In this way, both aesthetic and cultural learning are integrated. The “Let's Count, Let's Sort” activity serves both cognitive and cultural learning objectives as it includes the classification of traditional objects in terms of form, function and theme. Finally, the “Atatürk Corner” activity provides both national consciousness and cultural sensitivity by introducing the cultural reforms of the Republic period (clothing, music, folk dances) through art. These activities structured through art provide children with the opportunity to establish direct contact with cultural elements, while ensuring the experiential internalization of traditional values. Thus, in the pre-school period, cultural heritage can be permanently transferred within the integrity of aesthetic and pedagogical processes.

Results and Recommendations

Art is a versatile tool that supports not only individual development but also the foundations of cultural identity in the preschool period. Children who gain cultural awareness at an early age establish a connection with the past, position themselves as part of a community and embrace cultural values. Art activities make this process meaningful, permanent and entertaining; especially when blended with traditional content, they are effective in transferring cultural heritage to future generations.

Based on the findings of this study, it is suggested that art activities in preschool education be enriched with cultural elements to enhance the transmission of cultural heritage. Additionally, providing preschool educators with in-service training is considered essential to ensure the effectiveness of this process. Establishing centers equipped with cultural symbols in educational environments will enable children to establish a connection with the past through concrete materials. Collaborations with local museums, art galleries and cultural institutions will increase children's opportunities to observe and experience cultural heritage on site. It is recommended that children's original productions be supported with experience-based, open-ended practices.

Giriş

Okul öncesi eğitim, çocukların bilişsel, dilsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarında en üst düzeye ulaşmalarını hedefleyen; onların ilkokula ve yaşamın sonraki evrelerine hazırlanmasını amaçlayan, gelişimsel temelli ve çocuk merkezli bir eğitim sürecidir. Bu süreçte bireysel farklılıklar gözetilerek esnek, sarmal ve eklektik bir öğretim yaklaşımı benimsenir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024, s. 14-15; Artut, 2010). Bu kapsamda, okul öncesi eğitimde sanat etkinlikleri; çocukların bilişsel, dilsel, fiziksel ve sosyal-duygusal gelişimlerini desteklemenin yanı sıra, toplumsal ve kültürel değerlere yönelik farkındalık geliştirmelerine de olanak tanır (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Resim, müzik, üç boyutlu çalışmalar, drama ve el sanatları gibi etkinlikler çocuklara estetik duyarlılık kazandırırken, aynı zamanda kültürel değerlerle tanışma ve bu değerleri içselleştirme fırsatı sunar. Bu yönüyle sanat, sadece bireysel gelişimi değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet duygusunu da besleyen güçlü bir araçtır.

Sanat, bireyin duygu, düşünce ve hayal gücünü estetik biçimlerde ifade ettiği temel bir iletişim biçimidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012; Ünver, 2016). Özellikle erken çocukluk döneminde, sanat yalnızca bir anlatım aracı değil; aynı zamanda çocuğun dünyayı anlama, çevresiyle etkileşime geçme ve kendini ifade etme sürecinde temel bir öğrenme aracıdır. Bu dönem, bireyin kişilik yapısının ve değerler sisteminin şekillenmeye başladığı, çok yönlü gelişimin temellerinin atıldığı kritik bir evredir (Abacı, 2003).

Bu gelişim sürecinde kültürel mirasın rolü de büyük önem taşır. Toplumların geçmişten bugüne taşıdığı maddi ve manevi unsurların tümü, kültürel miras kavramını oluşturur (Pelit ve Türkoğlu, 2019, s. 103). Türk Dil Kurumu'nun (2025) tanımına göre ise kültür; bir toplumun tarih boyunca geliştirdiği maddi ve manevi tüm değerlerle, bu değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan araçların bütünüdür. Bu bağlamda, erken yaşta kazanılan kültürel farkındalık, bireyin kimliğini yapılandırmasında temel rol oynar. Özellikle okul öncesi dönemde gerçekleştirilen sanat etkinlikleri, bu aktarım sürecinin en etkili yollarından biri olarak görülmektedir.

Mevcut literatür, okul öncesi sanat eğitiminin gelişimsel katkılarını kapsamlı biçimde ele alırken; bu etkinliklerin kültürel aktarım aracı olarak rolü konusunda sınırlı sayıda çalışmaya yer vermektedir. Oysa kültürel mirasın kuşaklar arası sürdürülebilirliği, ancak erken yaşlarda başlayan bilinçli ve sistematik bir eğitim süreciyle mümkün olabilir. Bu noktada sanat, çocuklara kültürel değerleri yaşantı yoluyla kazandırmanın etkili bir yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada, okul öncesi dönemde sanat etkinliklerinin kültürel mirasın aktarımı bağlamındaki rolü ele alınmakta; sanat yoluyla çocukların kültürel kimlik kazanmaları, değerlerini tanımaları ve toplumsal bağlar kurma süreçleri literatür temelli bir çerçevede değerlendirilmektedir. Çalışma hem çocuk gelişimine hem de kültürel aktarım alanına katkı sağlayacak özgün bir bakış açısı sunmayı amaçlamakta ve bu alandaki kuramsal boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Yöntem

Çalışmanın Modeli

Bu çalışma, doküman analizi yöntemiyle hazırlanmış nitel bir derlemedir. Çalışmanın verileri, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (2024) okul öncesi eğitim programı ile güncel literatürde yer alan akademik kaynakların incelenmesi yoluyla elde edilmiştir. Okul öncesi dönemde sanat etkinliklerinin çocukların gelişimsel özellikleriyle ilişkisini ve kültürel mirasın bu etkinlikler aracılığıyla nasıl aktarıldığını, alan yazında yer alan kuramsal bilgiler, güncel okul öncesi eğitim programları ve uygulama örnekleri incelenerek sağlanmıştır. Betimsel bir yaklaşım benimsenmiş, elde edilen bilgiler aracılığıyla sanat etkinliklerinin kültürel aktarım sürecindeki işlevi analiz edilmiştir.

Problem Cümlesi

Okul öncesi dönemde çocukların gelişimini destekleyen sanat etkinliklerinin, aynı zamanda kültürel mirasın aktarımı ve toplumsal kimlik gelişimi üzerindeki işlevlerinin literatürde yeterince derinlemesine ele alınmaması bu çalışmanın problemini oluşturmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bu derleme çalışmasının amacı, okul öncesi dönemde sanat etkinliklerinin kültürel mirasın aktarımındaki rolünü ortaya koymaktır. Bu bağlamda, sanat etkinliklerinin çocukların kültürel kimliklerini tanıma, içselleştirme ve kuşaklar arası kültürel bağ kurma süreçlerine nasıl katkı sağladığı literatür doğrultusunda değerlendirilecektir.

Çalışmanın Önemi

Erken çocukluk dönemi, bireyin kültürel kimliğini yapılandırmaya başladığı ve topluma aidiyet duygusunu geliştirdiği kritik bir evredir. Bu dönemde uygulanan sanat etkinlikleri yalnızca estetik ve gelişimsel fayda sağlamaz; aynı zamanda kültürel değerlerin çocuklara aktarımında da güçlü bir araç işlevi görür. Sanat yoluyla sunulan geleneksel öğeler, çocukların kendi kültürel kimliklerini inşa etmelerine, toplumsal değerlere bağlanmalarına ve kültürel mirası sahiplenmelerine olanak tanır. Bu yönüyle çalışma, okul öncesi eğitimde sanatın kültürel aktarım boyutuna dikkat çekerek, bu sürecin nasıl daha etkili planlanabileceğine dair öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma kapsamında, okul öncesi dönemde sanat etkinliklerinin çocukların gelişim alanları üzerindeki etkisi ve kültürel mirasın aktarımındaki rolünü değerlendirmek amacıyla; ilgili literatürde yer alan akademik makaleler, eğitim programları, kuramsal yaklaşımlar ve güncel uygulama örnekleri sistematik olarak analiz edilmiştir. Verilerin toplanmasında Millî Eğitim Bakanlığı'nın (2024) güncellenmiş Okul Öncesi Eğitim Programı başta olmak üzere, ulusal ve uluslararası kaynaklara dayalı içerikler esas alınmıştır. Elde edilen bilgilerle özellikle sanatın bilişsel, dilsel, fiziksel ve sosyal-duygusal gelişim alanlarındaki işlevleri üzerinde durulmuş; bu bağlamda sanat etkinliklerinin kültürel miras aktarımı açısından sunduğu pedagojik katkılar çok boyutlu olarak değerlendirilmiştir.

Okul Öncesi Dönem ve Sanatın Rolü

Sanat, insanın duygu, düşünce ve hayal dünyasını estetik bir biçimde dışa vurmasını sağlayan etkili bir anlatım aracıdır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012; Ünver, 2016). Tarih boyunca bireylerin kültürel kimliklerinin oluşmasında ve kuşaktan kuşağa aktarılmasında sanat temel bir rol üstlenmiştir. Okul öncesi dönem, bireyin çok boyutlu gelişiminin temelini atıldığı önemli bir evredir. Erken çocukluk dönemi olarak da adlandırılan bu dönem, bireyin gelişiminde yapı taşlarını oluşturan ve temel değerlerin içselleştirildiği, bireyin duyuşsal, bilişsel ve sosyal temellerinin şekillendiği, kişisel ve kültürel farkındalıkların gelişmeye başladığı ve bu becerilerin hızla geliştiği kritik bir süreçtir (Abacı, 2003). Bu süreçte çocuklar, çevrelerini keşfetmeye başlar ve duygularını ifade etme becerilerini geliştirme yönünde doğal bir eğilim gösterirler. Ayrıca çocukların bilişsel, dil becerisi, fiziksel gelişim ve sağlık becerileri, sosyal-duygusal gelişim ve değerler gibi ana kazanımlar göstermesi beklenir (Ulutaş, Demir ve Yayan, 2017: 1523). Bu dönemde çocuğun çevresiyle kurduğu ilişkiyi yönlendiren güçlü araçlardan biri sanattır. Sanat etkinlikleri, çocuğun çevreyi keşfetme merakını destekler, ifade özgürlüğünü sağlar ve çok boyutlu gelişimini teşvik eden zengin öğrenme fırsatları sunar. Resim, boyama, kesme ve yapıştırma gibi yaratıcı faaliyetler hem motor becerileri geliştirir hem de çocukların düşünce ve duygularını görünür kılar. Renk ve şekil seçimleri, çocuğun karar verme, dikkat yoğunlaştırma ve problem çözme becerilerini desteklerken; özgün fikir üretimi, estetik algı ve yaratıcı düşünme becerileri de sanatın sunduğu doğal çıktılardandır (Artut, 2009).

Sanat eğitimi, çocuğun çok yönlü gelişimini destekleyen temel bir öğrenme alanıdır. Estetik değerlerin gelişmesine katkı sağlarken, çocukların görsel sanatları anlama ve yorumlama becerilerini de pekiştirir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012; Kırıçoğlu, 1992). Aynı zamanda yaratıcılık, uzamsal düşünme ve eleştirel bakış açısı gibi bilişsel becerilerin gelişimine zemin hazırlar. Sanat yoluyla öğrenme, çocukların hem düşünsel hem de fiziksel etkinliklerini bir araya getirerek onların ifade gücünü artırır. Çocuklar, el becerilerini geliştirmenin yanı sıra duygu ve düşüncelerini özgürce ifade edebilme, başarıma duygusunu yaşama ve bu yolla özgüven

kazanma fırsatı bulurlar (Öztürk, Okur ve Kurnaz, 2024, s. 921). Böylece sanat eğitimi, çocukların hem bireysel hem de toplumsal yönden sağlıklı bir gelişim göstermelerinde önemli bir rol üstlenir.

Sanat ile çocuklar yalnızca bireysel değil, toplumsal ve kültürel düzeyde de farkındalık geliştirirler. Geleneksel motiflerin, halk ezgilerinin ya da kültürel sembollerin yer aldığı etkinlikler, çocukların yaşadıkları topluma aidiyet duygusu geliştirmelerine ve kültürel değerleri tanımlarına olanak sağlar (Ayaydın, 2010). Bu yönüyle sanat, kültürel mirasın aktarımında etkili bir araç haline gelir. Çocuklar, sanatsal etkinlikler sırasında bireysel kimliklerini ve içinde bulundukları toplumun ortak kimliğini yapılandırmaya başlarlar. Ayrıca sanat; bireysel gelişimi desteklemenin ötesinde, çocuğun kültürel değerlerle tanışmasını sağlayan, bu değerleri içselleştirmesine ve yeniden üretmesine fırsat tanıyan bütüncül bir öğrenme süreci sunar (Artut, 2009).

Sanat temelli etkinliklerin, çocukların kültürel kimliklerini tanıma, geçmişle bağ kurma ve sanata ilgi geliştirme açısından etkili olmaktadır (Fuemana-Foa'l, Pohio ve Terreni, 2008, s.24). Bu nedenle sanat, okul öncesi dönemde yalnızca estetik, duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimini çok boyutlu biçimde destekleyen bir kazanım olarak değil, aynı zamanda kültürel değerlerin aktarımı ve toplumsal bilinç kazandırma açısından da önemli bir eğitim aracı olarak ele alınmalıdır. Sanat etkinlikleri ayrıca sosyal becerilerin gelişimine de katkı sağlar. Grup çalışmalarına dayalı etkinlikler çocuklara iş birliği yapma, sırasını bekleme, fikir paylaşma ve ortak ürün oluşturma gibi sosyal deneyimler kazandırır. Bu süreçte sabır, sorumluluk alma ve başkasının emeğine saygı duyma gibi değerler de içselleştirilir.

Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişim, kişinin zihinsel işleyişinde gerçekleşen; algılama, hafızada tutma, düşünme, muhakeme, karar alma ve problem çözme gibi becerileri içeren tüm değişim sürecini tanımlar (Atkinson, ve diğerleri, 2002; Kol, 2013, s. 1). Ataç (1991), bu süreci bellek ve zekâ gelişiminin bir bütünü olarak tanımlar; zekâyı ise olaylar arasındaki anlamları kavrayarak sonuç çıkarabilme yeteneği şeklinde açıklar. Piaget'in (1965) kuramına göre, birey doğuştan belirli bir zihinsel kapasiteyle dünyaya gelir ve bu kapasite çevreyle kurduğu etkileşim yoluyla gelişir. Piaget, zihni kendini sürekli yenileyen bir yapı olarak görmekte; zekâyı da bu yenilenme gücüyle tanımlamaktadır (akt. Ülgen ve Fidan, 1991).

Bilişsel gelişim yalnızca zihinsel becerilerle sınırlı değildir; diğer gelişim alanlarıyla etkileşim hâlinde olan çok yönlü bir yapıdır (Oğuzkan ve Oral, 1987). Okul öncesi dönemde çocuklardan konuşma becerileri kazanmaları, çevresel düzeni tanımları, toplumsal gerçekliklere dair kavramlar geliştirmeleri ve nesneleri sınıflandırmaları beklenir. Bu süreç, çevreyi anlama, düşünme yollarını geliştirme ve aktif zihinsel faaliyetlerde bulunma süreci olarak tanımlanır (Kol, 2013, s. 1).

Sanat etkinlikleri, özellikle problem çözme, tahmin yürütme ve neden-sonuç ilişkisi kurma gibi bilişsel becerileri desteklemede önemli rol oynar (Öztaş ve Bartan, 2019, s. 66). Renk tanıma, şekil eşleştirme ve örüntü oluşturma gibi uygulamalar, çocukların dikkat, bellek ve sıralama becerilerinin gelişimine katkı sunar. Görsel sanatlar, çocukların öğrenmeyi keşif ve deneyim yoluyla içselleştirmelerine olanak tanır; böylece bilişsel gelişim desteklenmiş olur.

Dil Gelişimi

Doğumla birlikte başlayan ve biyolojik, nörolojik, bilişsel, psikososyal ve psikoseksüel süreçlerin etkileşimiyle bütüncül bir şekilde ilerleyen çok yönlü bir gelişim sürecidir. Bebekler dili öğrenmeye, yaşadıkları çevrede sık duydukları sesleri ayırt etmeye başlayarak adım atarlar. Bu gelişim, beyinsel olgunlaşmayla yakından ilişkilidir ve genellikle üç yaş civarında belirgin dilsel kazanımlar gözlemlenir (Karacan, 2000, s. 263).

Çocuğun duygu ve düşüncelerini açık ve doğru biçimde ifade edebilmesi, sosyal başarısını ve bilişsel yeterliliğini doğrudan etkiler. Ana dili bilinci erken yaşlarda kazandırıldığında, çocukların hayal gücü gelişir, kelime dağarcığı zenginleşir ve dilin yapısal kurallarını öğrenmeleri kolaylaşır. Bu nedenle, çocukluk dönemi yalnızca genel gelişim açısından değil, aynı zamanda dil eğitimi için de en verimli dönemdir (Temizyürek, 2008, s. 176).

Dil, bireyin düşünce üretmesi, duygu aktarması ve sosyal bağlar kurabilmesi için temel bir araçtır. İnsanlar, yaşantılarını ve deneyimlerini dil aracılığıyla paylaşır. Çocuklar dili genellikle aile ortamında, sosyal etkileşim yoluyla kazanır. Ancak bu süreçte dil gelişiminin yetersiz olması; çocuğun sosyal iletişim becerilerinin, duygusal gelişiminin ve akademik başarısının olumsuz etkilenmesine neden olabilir. Bu bağlamda, dil; bireysel gelişim ve toplumla etkileşim açısından vazgeçilmezdir (Çakır, 2004, s. 110–111).

Sanat etkinlikleri, çocukların dil gelişimini destekleyen doğal ve etkili araçlardır. Özellikle resim, hikâyeleştirme ve ürün hakkında konuşma gibi etkinlikler, sözel ifade becerilerini geliştirir (Özkan ve Girgin, 2014, s. 79). Ayrıca uygulanan sanat etkinliklerinde yer alan drama ve müzik temelli çalışmalar ise çocukların ritim, tonlama, vurgu gibi dilsel öğelere duyarlılığını artırır. Görsel anlatım üzerinden düşüncelerini ifade eden çocuk, aynı zamanda kelime hazinesini geliştirerek iletişimde daha etkin hale gelir.

Fiziksel Gelişim ve Sağlık

Fiziksel gelişim, çocuğun bedeninin tüm sistemlerinin dengeli biçimde gelişmesini kapsar ve diğer gelişim alanlarının sağlıklı işleyişi için temel bir zemin oluşturur. Çünkü çocuk, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişim görevlerini yerine getirirken bedenini aktif olarak kullanır.

Güncellenen 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı, bu alanı daha kapsamlı ele alarak, önceki programda ayrı başlıklar altında sunulan motor gelişim ve öz bakım becerilerini, artık fiziksel gelişim ve sağlık başlığı altında birleştirmiştir. Bu yeni yaklaşım, çocuğun fiziksel gelişimini yalnızca hareket becerileriyle değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam alışkanlıklarıyla birlikte düşünmektedir (MEB, 2024).

Çocukların gelişim düzeylerini destekleyebilmek için, 2024 programında vurgulandığı üzere, serbestçe hareket edebilecekleri alanlara ve etkin bir şekilde katılım sağlayabilecekleri oyun ortamlarına ihtiyaç duydukları belirtilmektedir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim ortamlarında fiziksel etkinliklerin planlı biçimde günlük akışa dâhil edilmesi; hem kas koordinasyonu, beden farkındalığı ve denge gibi motor becerilerin gelişimini destekler, hem de problem çözme, dikkat yoğunlaştırma gibi bilişsel süreçleri olumlu yönde etkiler (MEB, 2024).

Sanat etkinlikleri, özellikle ince motor becerilerin gelişiminde etkili araçlardır. Fırça tutmak, makasla kesmek, kâğıt katlamak, hamur yoğurmak gibi sanatsal eylemler; çocukların el-göz koordinasyonunu geliştirerek yazmaya hazırlık sürecini de destekler. Avcı ve Sağsöz'ün (2018, s. 406) çalışması, artık materyallerle desteklenen yoğurma etkinliklerinin çocukların fiziksel katılımını ve kas aktivitesini artırdığını ortaya koymaktadır.

Sanat yoluyla gerçekleştirilen etkinliklerde çocuklar aynı zamanda temizlik, hijyen ve düzen gibi sağlıklı yaşam alışkanlıklarını da içselleştirir. Bu tür davranışların tekrarlanarak pekiştirilmesi, çocuğun bireysel sağlığını ve sosyal ortamlardaki uyum becerilerini olumlu yönde etkiler. Dolayısıyla fiziksel gelişim ve sağlık, yalnızca hareket odaklı değil, bütüncül bir yaşam becerisi olarak sanatla desteklenebilir.

Sosyal-Duygusal Gelişim ve Değerler

Okul öncesi dönemde, çocuğun gelişimsel sürecinde önemli bir yere sahip olan bu gelişim döneminde çocukların; duygularını tanıma ve ifade etme, sosyal ilişkiler kurma, başkalarıyla iş birliği yapma, empati geliştirme, bağımsız hareket etme, olumlu benlik algısı oluşturma ve sosyal kurallara uyum sağlama gibi becerileri edinmeleri beklenir. Sosyal-duygusal gelişim, yalnızca bireysel bir yetkinlik değil; çevreyle sağlıklı etkileşim kurabilmenin ve topluma uyum sağlayabilmenin temel koşuludur (Arslan Çiftçi ve Uyanık Balat, 2018, s. 76).

Bu dönemde sağlanan nitelikli eğitim, çocukların duygularını daha sağlıklı şekilde yönetmelerini, çevrelerini daha iyi algılamalarını ve sosyal uyum becerilerini geliştirmelerini destekler. Sosyal-duygusal gelişimi destekleyen öğrenme ortamları, çocukların kişilik yapısının temellerini oluşturur ve gelecekteki toplumsal rollerini üstlenmelerine hazırlık niteliği taşır (Kandır ve Alpan, 2008, s. 33–34).

Toplumsal yaşamın temelini oluşturan değerler, bireyin karar alma süreçlerinden davranış kalıplarına kadar yaşamını şekillendiren yönlendirici unsurlardır. Giyim tarzından inanç sistemine, beğenilerden kaçınma

eğilimlerine kadar bireysel tercihler, büyük ölçüde değerler doğrultusunda şekillenir. Bu nedenle değerler; yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda kültürel aktarımın temel taşı olarak da görülmelidir. Geleneksel yapılar içerisinde oluşan ve kültürel öğelerle harmanlanan bu değerler, enformel yollarla ve sistemli eğitim süreçleri aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılır (Osmanoğlu, 2018, s. 1071).

Sanat, bu bağlamda sosyal-duygusal gelişim ve değerler eğitimi için eşsiz bir araçtır. Sanat etkinlikleri sırasında çocuklar; paylaşma, iş birliği, sırasını bekleme, duygularını ifade etme ve farklı bakış açılarını tanıma gibi sosyal becerileri doğal biçimde kazanır. Üstelik bu süreçte empati kurma, sabretme ve sorumluluk alma gibi değer temelli davranışlar da pekiştirilir (Ünal, 2018, s. 50).

Sanat aynı zamanda değer aktarımı açısından da güçlü bir eğitim alanıdır. Geleneksel bayramlar, halk kültürü motifleri, kültürel simgeler ve hikâyeler, sanat yoluyla çocukların dünyasına anlamlı ve kalıcı biçimde dâhil edilebilir. Ayaydın (2010), sanat eğitiminin çocuklara yalnızca estetik bakış kazandırmakla kalmadığını; aynı zamanda kendini tanıma, toplumsal sorumluluk alma ve kültürel mirasa saygı duyma gibi değerleri de kazandırdığını ifade etmektedir.

Okul Öncesi Eğitimde Sanat Yoluyla Kültürel Mirasın Aktarımı

Kültür, Türk Dil Kurumu'nun (2025) tanımına göre; bir toplumun tarihsel ve toplumsal gelişim süreci içerisinde ortaya koyduğu maddi ve manevi değerlerle birlikte, bu değerleri üretme, sonraki kuşaklara aktarma ve çevresi üzerinde etkili biçimde kullanma yollarını ifade eden tüm öğeleri kapsamaktadır. Bu tanım doğrultusunda, kültürel aktarım; bir toplumun kimliğini oluşturan değerlerin, sembollerin, davranış biçimlerinin ve yaşantılarının gelecek nesillere aktarılmasını ifade eder. Bu süreç yalnızca geçmişin taşınması değil, aynı zamanda bireyin kimlik inşası ve toplumla bağ kurması açısından da önemli bir işlev taşır. Benzer biçimde Turan (2005) kültürü, bir toplumda kuşaktan kuşağa aktarılan ve gelenek hâline gelen dil, düşünce, inanç, sanat ve yaşam biçimlerinin bütünü olarak tanımlar. Koca'nın (2003) değerlendirmesine göre ise kültür, bir topluluğun zaman içerisinde deneyimleyerek geliştirdiği ve maddi-manevi düzlemde oluşturduğu tüm değerleri kapsayan dinamik bir birikimdir.

Kültürel miras, geçmişten günümüze aktarılan gelenekleri, inançları, değerleri ve başarıları kapsayan; somut ve soyut unsurları içeren bir birikimin gelecek kuşaklara aktarılmasıdır. Somut miras; anıtlar, yapılar, sanat eserleri gibi fiziksel varlıkları içerirken; somut olmayan kültürel miras, halk müziği, efsaneler, masallar, dini ritüeller, geleneksel yemekler gibi sözlü ve yaşantısal aktarımı esas alan öğeleri barındırır (Yeşilyurt, 2023, s. 148). Kültürün kapsamı uluslararası düzeyde de ele alınmıştır. UNESCO'nun 1969 yılında kabul ettiği tanımda, kültür; insanın kendi tarihsel gelişimiyle ilgili farkındalığı olarak açıklanır. Bu bağlamda birey, tarihsel geçmişine dair bilinç geliştirerek varlığını sürdürmeye çalışır ve toplumsal gelişime katkı sunar. UNESCO'nun 1982 tarihli bir değerlendirmesinde, kültürel miras yalnızca bilinen sanatçı ve düşünürlerin eserlerini değil, adı bilinmeyen kişilerin üretimlerini, ifade biçimlerini ve ortak değerlerini de içine alan geniş bir çerçevede ele alınmıştır (UNESCO, 2025). Bu değerlerin çocuklara aktarılmasında en etkili araçlardan biri dildir. Masallar, tekerlemeler, maniler, ninniler gibi sözlü halk ürünleri hem kültürel belleği canlı tutmakta hem de çocukların dili ve kültürü içselleştirmesine katkı sağlamaktadır (Karakaya ve Gülcan, 2022, s. 226).

Kültürel mirasın çocuklara aktarımında sanat eşsiz bir öğrenme aracıdır (Wu, 2020). Kültürel miras eğitiminin en belirgin yönlerinden biri, çocuğun içinde bulunduğu fiziksel ve tarihsel çevreyi tanıma ve bu çevrenin taşıdığı kültürel değeri kavrama düzeyini artırmaktır. Okul öncesi dönemin kültürel miras bilincinin geliştirilmesi açısından en kritik dönem olduğunu bilinmektedir (İslamoğlu, 2018, s.20). Kültürel aktarımın sağlanmasında sanat, geçmişin estetik değerlerini, geleneksel motifleri ve halk kültürünü bugünün pedagojik ortamlarında yeniden üretme imkânı sunar. Sanat etkinlikleri aracılığıyla çocuk yalnızca üretici bir birey olmaktan öte, kendi kültürel kimliğinin de bir taşıyıcısı hâline gelir. Özellikle drama, hikâye anlatımı, resim yorumlama gibi etkinlikler; çocukların farklı dönem ve değerlerle etkileşim kurmasını sağlar. Müze ve sanat galerisi gibi ortamların eğitim süreçlerine dâhil edilmesi, bu aktarımı daha da somutlaştırır (Tutkun ve Acer, 2015, s. 427).

Ayaydın'ın (2010, s. 188) belirttiği gibi, kültürel değerleri sanat yoluyla deneyimleyen çocuklar, toplumsal sorumluluk, empati ve kültürel duyarlılık gibi önemli kazanımlar elde eder. Halk oyunlarını dramatize eden, yöresel motiflerle kolaj yapan ya da geleneksel kıyafetleri resmeden çocuk, kendi toplumuna ait geçmişle temas eder ve geleceğe ait kültürel bilinç geliştirir.

Sanat eserleri, sanatsal belge olma özelliğiyle toplumsal, kültürel ve ekonomik yaşantıları yansıtarak geçmişle bugün arasında bir köprü kurar (Öztürk, 2024, s.275), bu yönüyle okul öncesi eğitimde çocuklara kültürel değerlerin aktarılmasında etkili ve kalıcı bir araç olarak kullanılabilir. Bu bağlamda, okul öncesi dönemde planlanan her sanat etkinliği, yalnızca yaratıcılığı değil; aynı zamanda kültürel hafızayı da beslemelidir. Kültürel miras, yalnızca korunması gereken bir geçmiş değil; çocukların içselleştirdiği ölçüde geleceğe aktarılacak canlı bir değerdir.

2024 Okul Öncesi Eğitim Programı kapsamında planlanan sanat temelli etkinlikler, çocukların estetik duyarlılıklarının gelişimini desteklemenin yanı sıra toplumsal hafızanın oluşmasını da teşvik etmektedir.

"Kendimi Tanıyorum" etkinliği; çocukların bireysel özelliklerini tanımlarına ve kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. Bu etkinlik, kültürel miras aktarımı boyutunda zenginleştirildiğinde, çocukların yalnızca bireysel değil, aynı zamanda ailesel ve yöresel kimliklerini de fark etmeleri sağlanır. Etkinlik kapsamında çocuklar, yaşadıkları bölgenin kültürel öğelerini (yemek, kıyafet, müzik, gelenek) tanıtarak kendi kültürel armasını oluştururlar. Bu sanatsal çalışma, benlik gelişimini ve kültürel aidiyet bilincini destekler (MEB, 2024, s. 162).

"Eşyalarımı Topluyorum" etkinliği; psikomotor gelişimi desteklemenin yanı sıra düzenli olma alışkanlığı kazandırmayı hedefler. Etkinlik, geleneksel kültürel eşyalarla zenginleştirildiğinde çocukların kültürel farkındalıklarını da sağlar. Sınıf içinde oluşturulan minyatür Kültürel Evim köşesine; nazar boncuğu, kilim, semaver gibi geleneksel nesneler yerleştirilir. Çocuklar bu nesneleri tanır ve belirli temalara göre sınıflandırarak düzenler. Bu süreç, el-göz koordinasyonu kadar kültürel objelerle etkileşimi de içerdiğinden, bütünsel bir öğrenme deneyimi sunar (MEB, 2024, s. 164).

Dil gelişimini desteklemek amacıyla yapılandırılmış olan "Kukla ile Konuşuyorum" etkinliği; geleneksel halk kahramanlarıyla bütünleştirildiğinde kültürel mirasın aktarımına da hizmet eder. Nasreddin Hoca, Keloğlan gibi figürlerin tanıtımı sonrası çocuklar bu karakterlere ait kuklalar hazırlar. Kuklaları kullanarak özgün masallar oluşturur ve anlatırlar. Bu etkinlik, dilsel anlatım becerisini ve kültürel hayal gücünü geliştirirken, çocukların sözlü halk anlatılarıyla tanışmasını sağlar (MEB, 2024, s. 166). Hikâye anlatımı, çocukların soyut kültürel öğeleri kavramasında ve kültürel değerleri içselleştirmesinde etkili bir yöntemdir (Tzima vd., 2020).

Programda "Ritmi Yakala" adıyla sunulan etkinlik; çocukların ritim duygusunu ve müzikle uyumlu hareketlerini geliştirmeyi amaçlar. Etkinliğin kültürel miras temasıyla birleşmesi, çocukların farklı yörelere ait müziklerle tanışmalarını sağlar. Örneğin Karadeniz horon ezgisi, Ege zeybeği ritimleri dinletilir; çocuklar tahta kaşık, zil gibi yerel enstrümanlarla eşlik eder. Bu süreçte yöresel kıyafet görselleriyle ritim eşliğinde özgün danslar yapılır. Böylece fiziksel koordinasyon ve kültürel müzikle etkileşim sağlanır (MEB, 2024, s. 167).

"Sayalım, Sıralayalım" etkinliği; çocukların nesneleri sayma, sınıflandırma ve sıralama becerilerini destekler. Etkinlik kültürel içeriklerle zenginleştirildiğinde, çocuklara geleneksel çalgılar, kıyafetler, motifler ve nesneler tanıtılır. Ardından bu objeler, örneğin "boyutlarına göre" ya da "kullanım yerine göre" sıralanır. Süreç içerisinde çocuklar, düşünme ve anlama becerilerini kullanarak kültürel unsurları tanıırken, bu öğeler arasında anlamlı ilişkiler kurar (MEB, 2024, s. 168).

Programda yer alan "Atatürk Köşesi" etkinliği; çocukların millî kimlik ve değerlerle tanışmasını hedefler. Etkinliğe kültürel miras boyutu eklendiğinde, Atatürk'ün sanat ve kültüre verdiği önem vurgulanarak görsel anlatımla desteklenir. Cumhuriyet dönemine ait kıyafet reformları, müzikte yapılan düzenlemeler, halk oyunları ve çocuk kitapları gibi kültürel unsurlar tanıtılır. Atatürk portresinin çevresinde çocukların yaptığı geleneksel motiflerle bir pano hazırlanır. Böylece estetik duyu ile milli bilinç birlikte gelişir (MEB, 2024, s. 170).

Sonuçlar

Bu çalışma ile okul öncesi dönemde gerçekleştirilen sanat etkinliklerinin yalnızca bireysel gelişim değil, aynı zamanda kültürel mirasın aktarımı açısından da işlevsel bir araç olduğu görülmektedir. Literatürde sanat eğitiminin bilişsel, dilsel, fiziksel ve sosyal-duygusal gelişim üzerinde çok yönlü katkılar sunduğu belirtilmektedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012; Abacı, 2003; Kol, 2013; Arslan Çiftçi ve Uyanık Balat, 2018). Ancak bu gelişim alanlarının her biri, kültürel miras aktarımıyla bütüncül biçimde ele alındığında, sanat etkinliklerinin çocukların kültürel kimlik oluşturma süreçlerinde temel bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. MEB (2024) okul öncesi programında yapılandırılan “Kendimi Tanıyorum”, “Kukla ile Konuşuyorum” ve “Ritmik Yakala” gibi etkinlikler, çocukların hem gelişimsel kazanımlar elde etmelerini hem de yöresel müzik, geleneksel motif ve sözlü anlatılar yoluyla kültürel öğeleri içselleştirmelerine katkı sunar. Ayaydın (2010) ve Tutkun ve Acer (2015) gibi araştırmalarda da belirtildiği üzere, sanat etkinlikleri çocukların geçmişle bağ kurmalarına, toplumsal belleğe katılmalarına ve kültürel duyarlılık geliştirmelerine imkân tanımaktadır. Sanat etkinlikleri aracılığıyla çocuklar geleneksel değerlerle tanışmakta, bu değerleri estetik bir ifade süreci içinde yeniden üretmekte ve içselleştirmektedir. Bu yönüyle sanat hem gelişimsel hem de kültürel boyutları kapsayan çok katmanlı bir öğrenme alanı olarak değerlendirilmelidir. Fuemana-Foa’i, Pohio ve Terreni (2008) ile Wu (2020) gibi uluslararası kaynaklar da kültürel mirasın erken çocuklukta sanat yoluyla aktarımının kalıcı ve etkili sonuçlar doğurduğunu vurgulamaktadır.

Sanat etkinlikleri; okul öncesi dönemde çocukların estetik duyarlılık, yaratıcılık, ifade gücü gibi bireysel becerilerini geliştirmenin yanı sıra, toplumsal ve tarihsel kimliklerini biçimlendiren kültürel miras unsurlarıyla tanışmalarını da sağlamaktadır. Bu bütüncül yaklaşım, yalnızca bireysel gelişimi değil, aynı zamanda kolektif kültürel bilincin oluşumunu da desteklemektedir. Erken yaşta kazanılan bu farkındalık, kültürel sürekliliğin sağlanması açısından da kritik bir önem taşımaktadır.

Öneriler

Okul öncesi dönemde kültürel mirasın sanat yoluyla etkili biçimde aktarılabilmesi için, sanat etkinliklerinin kültürel içeriklerle bütünleştirilmiş bir yaklaşımla planlanması büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte okul öncesi öğretmenlerinin, kültürel aktarımı destekleyecek etkinlikleri tasarlama, uygulama ve değerlendirme konusunda hizmet içi eğitimlerle güçlendirilmesi gerekmektedir. Eğitim ortamlarında kültürel sembollerin, geleneksel nesnelerin ve masal anlatılarının yer aldığı öğrenme merkezleri oluşturulması; çocukların somut materyaller aracılığıyla kültürel değerlerle doğrudan etkileşim kurmalarına olanak sağlayacaktır. Ayrıca sanat galerileri, müzeler ve yerel kültürel mekânlarla kurulacak iş birlikleri sayesinde çocuklara kültürel mirası yerinde gözlemlene ve deneyimleme fırsatları sunulabilir. Bu sürecin daha etkili ve sürdürülebilir hale gelmesi için, açık uçlu ve deneyime dayalı sanat etkinlikleri aracılığıyla çocukların özgün üretimleri teşvik edilmeli, böylece bireysel ifade biçimleri ile geleneksel öğeler arasında yaratıcı bağlar kurulması desteklenmelidir.

Kaynakça

- Abacı, O. (2003). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanatlar eğitimi*. Morpa Kültür Yayınları.
- Arslan Çiftçi, H., ve Uyanık Balat, G. (2018). Sosyal-duygusal gelişim değerlendirme ölçeği: 48-66 aylık çocuklar için uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 74–87. <https://doi.org/10.17679/inuefd.310000>
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2010). *Okul öncesinde resim eğitimi*. Anı Yayıncılık.
- Ataç, F. (1991). *İnsan yaşamında psikolojik gelişim*. Beta Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., ve Hoeksema, S. M. (2002). *Psikolojiye giriş* (Çev. Y. Alogan.). Arkadaş Yayınları.
- Avcı, C. ve Sağsöz, G. (2018). Okul öncesi eğitimde görsel sanat etkinliklerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 403–412. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.347947>
- Ayaydın, A. (2010). Okul öncesi dönemde görsel sanatlar eğitiminin bireye kazandırdığı değerler. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 187–200.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat eğitimi ve öğretimi: Eğitimin her kademesine yönelik yöntem ve tekniklerle* (Geliştirilmiş 3. Baskı). Pegem A Yayıncılık.
- Çakır, T. (2004). Çocukta dil gelişimi ve kuramsal yaklaşımlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 110–134.
- Fuemana-Foa'i, L., Pohio, L. and Terreni, L. (2008). Aotearoa Yeni Zelanda'dan anlatılar: Görsel sanatlar yoluyla erken çocukluk döneminde topluluklar oluşturmak. *Öğretim Sanatçısı Dergisi*, 7(1), 23–33. <https://doi.org/10.1080/15411790802344371>
- İslamoğlu, Ö. (2018). Erken çağlarda kültürel miras eğitiminin önemi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 19–25. <https://doi.org/10.31901/24566322.2018/22.1-3.1064>
- Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Sosyal duygusal değerlendirme aracının (ITSEA) farklı sosyo-ekonomik düzeylerde uygulanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 33–38.
- Karacan, E. (2000). Çocuklarda dil gelişimini etkileyen faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 9(7), 1–8.
- Karakaya, M. ve Gülcan, B. (2022). Somut olmayan kültür mirasının sürdürülebilirliğinde okul öncesi eğitim programlarındaki rekreatif oyunların kritik rolü. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 215–230.
- Kırıçoğlu, O. (1992). *Sanatsal zekâ ve sanat eğitimi: Sanat yazıları IV*. H.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Koca, S. (2003). *Türk kültürünün temelleri*. Kültür Yayınları.
- Kol, S. (2013). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1–21.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1987). *Okulöncesi eğitimi* (2. baskı). Milli Eğitim Basımevi.
- Osmanoğlu, C. (2018). İlk okuma kitaplarında değerler eğitimi: Kültürel miras söylemi etrafında bir analiz. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1070–1101.

- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Aralık, 79–82.
- Öztaş, R. ve Bartan, M. (2019). Okul öncesi eğitimde artık materyaller ile yapılan sanat etkinliklerinin çocukların geri dönüşüm farkındalık düzeylerine etkisinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 64–87.
- Öztürk, M. (2024). Çağdaş Türk resminin tarihe tanıklığı. *Konya Sanat Dergisi*, 7, 264–280. <https://doi.org/10.51118/konsan.2024.53>
- Öztürk, M., Okur, A. ve Kurnaz, A. (2024). Impact of out-of-school educational environments on the creative and spatial thinking skills of gifted students. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 15, 919–938.
- Pelit, E. ve Türkoğlu, T. (2019). Somut olmayan kültürel miras değerlerinin turizme yansımaları: Ebru sanatı üzerine bir inceleme. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 101–118.
- Piaget, J. (1965). *The child conception of the world*. Totowa, N.J.
- Temizyürek, F. (2008). Çocukta dil gelişim süreci. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, 7, 169–176.
- Turan, Ş. (2005). *Türk kültür tarihi*. Bilgi Yayınevi.
- Tutkun, C. ve Acer, D. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitiminde müze ve sanat galerilerinin kullanımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 417–438.
- Türk Dil Kurumu. (2025). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 07.04.2025)
- Tzima, S., Styliaras, G., Bassounas, A., and Tzima, M. (2020). Hikâye anlatımı ve mobil teknolojinin somut olmayan kültürel mirasın korunmasındaki potansiyelinden yararlanmak: Sürdürülebilirlik bağlamında okul öncesi eğitime yönelik bir durum çalışması. *Sustainability*, 12(22), 9416. <https://doi.org/10.3390/su12229416>
- Ulutaş, A., Demir, E. ve Hilal Yayan, E. (2017). Motor Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Kaba ve İnce Motor Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1523-1538.
- Ulutaş, İ. ve Ersoy, Ö. (2004). Okul öncesi dönemde sanat eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 1–12.
- UNESCO. (2025). *Kültür*. <https://www.unesco.org.tr/Pages/156/13/K%C3%BClt%C3%BCr> (Erişim tarihi: 18.05.2025, saat: 23.10)
- Ülgen, G. ve Fidan, E. (1991). *Çocuk gelişimi*. Milli Eğitim Basımevi.
- Ünal, F. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların sanat çalışmalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 3(4), 49–53.
- Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi? *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5(23), 865–878.
- Wu, J. (2020). Okul öncesi eğitimde somut olmayan kültürel miras ve sanat öğretiminin birleştirilmesi üzerine. *Yükseköğretimdeki Gelişmeler*, 4(10), 147–149. <https://doi.org/10.18686/ahe.v4i10.2925>
- Yeşilyurt, H. (2023). Okul öncesi çocuk kitaplarında kültürel miras öğelerinin incelenmesi. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 6(1), 147–156. <https://doi.org/10.33083/joghat.2023.254>